

УДК 343.98:343.351

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/49-51

В'ячеслав КЛЕШНЯ

аспірант кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОГЛЯДУ В ПРОЦЕСІ ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ РОЗКРАДАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Однією із функцій, покладених на Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, є вжиття заходів щодо захисту бюджетних коштів від злочинних посягань ОГ і ЗО, забезпечення правомірності застосування процедур закупівлі товарів, робіт і послуг та цільового використання бюджетних коштів. Однак переважна більшість зловживань, що мають місце у бюджетній сфері, вчиняються скрито та не мають яскраво виражених ознак, які виражаються в настанні суспільно небезпечних наслідків. Тому якісна протидія зазначеним протиправним діянням вимагає здійснення пошукових заходів щодо виявлення ознак таких злочинів [1].

Із зазначеного вбачається, що однією з форм пізнавальної діяльності оперативного працівника є пошук – важлива складова оперативної роботи, що має свої особливості й визначається насамперед характером її об'єкта і специфікою застосування сил, засобів та методів, які використовуються у пізнавальному процесі [2, с. 6].

Наразі діяльність пов'язана з виявленням ознак злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів, має неабияке значення в діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України, зокрема підрозділів стратегічних розслідувань. Така діяльність потребує від зазначених підрозділів усього наявного арсеналу методів та форм оперативно-розшукової діяльності, зокрема використання оперативного пошуку.

Проблема здійснення оперативного пошуку ознак злочинів, що вчиняються у сфері публічних закупівель, полягає в тому, що для якісного здійснення оперативного пошуку в даній сфері працівники підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України повинні:

- володіти знаннями щодо положень нормативно-правових актів, які регулюють здійснення державних закупівель;
- мати уявлення про цілі і завдання оперативного пошуку в зазначеній сфері;
- володіти знаннями про джерела інформації про злочини та інші правопорушення у сфері державних закупівель;
- володіти навичками здійснення оперативного пошуку;
- правильно використовувати оперативно-розшукові можливості під час здійснення оперативного пошуку [3, с. 73].

Діяльність зі встановлення ознак злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів, починається з визначення пошукових заходів. У змісті пошукової діяльності підрозділів кримінальної поліції присутні досить конкретні тактичні прийоми дій, які можуть мати певні відмінності, які залежать як від різновиду злочину так і від способу його вчинення.

Як показали результати дослідження, за допомогою огляду під час виявлення ознак злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів, вирішуються наступні завдання:

- виявлення фактів поставки неякісних або таких, які не відповідають умовам договору, паливно-мастильних матеріалів;
- встановлення фактів неправильного зберігання окремих видів паливно-мастильних матеріалів;
- виявлення фактів непоставки або неповної поставки замовнику паливно-мастильних матеріалів;

- виявлення місць зберігання паливно-мастильних матеріалів або документів, пов'язаних з укладанням договору закупівлі або його виконанням;
- виявлення ознак підробки документів щодо якості паливно-мастильних матеріалів або дати їх виготовлення.

Об'єктами огляду в процесі виявлення злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів, як правило, виступають:

- складські приміщення замовника, на яких зберігаються паливно-мастильні матеріали;
- паливно-мастильні матеріали (в окремих випадках їх тара);
- документи, пов'язані з укладанням договору закупівлі або його виконанням.

Розглянемо особливості огляду вказаних об'єктів у процесі виявлення злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів.

1. Огляд складських приміщень (резервуарів) замовника, на яких зберігаються паливно-мастильні матеріали. Паливно-мастильні матеріали кожного сорту (марки) повинні зберігатися в призначених для них резервуарах або тарі в умовах, які виключають потрапляння атмосферних опадів і пилу. Під час огляду резервуарів звертається увага на їхній стан та наявність і цілісність пробок на наливній горловині, дихальному клапані, фільтрах і кришці приймального патрубку.

При цьому слід врахувати, що сумісне зберігання в резервуарах однієї групи різних сортів паливно-мастильних матеріалів (автомобільного бензину, дизельного палива), а також дизельного палива літнього з дизельним паливом зимовим забороняється. Як правило, паливно-мастильні матеріали у тарі (бочки, бідони, бутлі, барабани) повинні зберігатися на стелажах (підставках) пробками догори у місцях, захищених від дії прямих сонячних променів і атмосферних опадів, тобто у сховищах.

Під час перевірки умов зберігання паливно-мастильних матеріалів особлива увага звертається на герметичність резервуарів.

2. Огляд паливно-мастильних матеріалів (їхньої тари). При огляді паливно-мастильних матеріалів особлива увага звертається на їхню густину, колір, прозорість, відсутність механічних домішок і води. З метою забезпечення правильності проведення огляду окремих паливно-мастильних матеріалів доцільно залучати відповідних спеціалістів з обов'язковим зазначенням про це у протоколі. При огляді тари паливно-мастильних матеріалів необхідно звернути увагу на її цілісність, відомості про походження, дату виготовлення, термін зберігання, інформацію про виробника (в окремих випадках імпортера). Вказані відомості звіряються з транспортними документами на паливно-мастильні матеріали.

3. Огляд документів, пов'язаних з укладанням договору закупівлі або його виконанням. З точки зору встановлення способу вчинення розкрадання, предмета злочинного посягання, особи злочинця та залишених слідів особливий інтерес становлять документи, в яких з найбільшим ступенем ймовірності відображаються криміналістично значущі ознаки (сліди) при здійсненні розкрадань бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Як показали результати дослідження В. Дарагана, під час проведення заходів щодо виявлення документів, що можуть містити інформацію про ознаки злочинного діяння у сфері публічних закупівель, доцільно дослідити такі документи, як: річний план закупівель; наказ про затвердження порядку укладання договорів; наказ про організацію та планування закупівель товарів, робіт і послуг; положення про тендерний комітет; накази про призначення на посаду; посадові інструкції; накази про призначення відповідальних осіб за підготовку тендерної документації; статутні документи; документи, що підтверджують реєстрацію в податкових органах; бухгалтерські реєстри; звіти; договір про закупівлю; рахунки-фактури, рахунки; накладні; акти приймання-здачі товарно-матеріальних цінностей; акти приймання виконаних робіт; акти приймання наданих послуг; оголошення про проведення процедури закупівлі; обґрунтування застосування переговорної процедури закупівлі, тендерна документація; кваліфікаційна документація; протокол розкриття тендерних пропозицій; протокол відхилення тендерних пропозицій; звіт про результати проведення процедури закупівлі; тендерні пропозиції; сертифікати; посвідчення якості; технічні паспорти; ліцензії; дозволи тощо [4].

Звісно, вказаний перелік складає основу для початку діяльності з виявлення кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель, однак він не враховує специфіку

виявлення злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів

Зокрема, з метою виявлення злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів, окрім зазначених вище документів, оперативному працівнику доцільно ознайомитись та проаналізувати наступні документи:

- акти приймання паливно-мастильних матеріалів за кількістю та якістю;
- акти на відбір проб паливно-мастильних матеріалів;
- паспорти (сертифікати) якості паливно-мастильних матеріалів;
- рекомендаційні листи лабораторій щодо використання або відновлення якості некондиційних паливно-мастильних матеріалів;
- акти складання сумішей;
- державні стандарти на паливно-мастильні матеріали (технічні умови).

Визначені нами особливості здійснення огляду в процесі виявлення ознак злочинів, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель паливно-мастильних матеріалів, сприятимуть якості проведення такого огляду.

1. Кучеренко В.А. Оперативно-розшукова протидія розкраданню бюджетних коштів під час проведення спеціалізованих будівельних робіт за державним замовленням : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків : ХНУВС, 2019. 248 с.

2. Німчик В. П. Організаційно-тактичні основи оперативного пошуку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 21.07.04. Київ, 2005. 20 с.

3. Дараган В. В. Особливості здійснення оперативного пошуку під час виявлення злочинів у сфері державних закупівель. *Бюлетень з обміну досвідом роботи МВС України*. 2016. № 205. С. 73–79.

4. Дараган В. В. Оперативно-розшукова протидія злочинам у сфері державних закупівель: проблеми теорії та практики : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 352 с.

УДК 343.98:343.9.02

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/51-53

Артем ОБШАЛОВ

аспірант кафедри

загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ТЯЖКИМ ЗЛОЧИНАМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Науковцями вже широко розглядаються питання щодо проблемних питань протидії злочинності в оперативно-розшуковій та кримінальній процесуальній сферах здійснення кримінального провадження. Окремо гостро стоять питання виявлення, попередження та розслідування тяжких злочинів, оскільки вони викликають великий резонанс у суспільстві, особливо в умовах введеного воєнного стану [5]. Проблемними питаннями оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної протидії злочинності у різні роки займалися вчені: К. Антонов, Л. Аркуша, О. Бандурка, Е. Дідоренко, І. Козаченко, Я. Кондратьєв, Є. Лук'янчиков, Д. Никифорчук, М. Погорецький, І. Сервецький, К. Чаплинський, М. Шумило та ін.

Оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження, згідно з нормативними положеннями, повною мірою можливе, починаючи саме з тяжких злочинів. Стаття 12 Кримінального кодексу України зазначає, що тяжким злочином є передбачене цим кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років [2]. В Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1] зазначається, що «завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підприємство діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення